

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן רבנו יוסף חיים זי"ע
בראשות מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

התשפ"ז שנת ה'כ"ג לעלון
סוכות-שור או כבש הפטרה הנה יום
כניסת השבת: 18:14
יציאת השבת: 19:04
לשיטת רבנו תם: 19:46
גיליון מס' 1004

לתגובות ניתן לפנות לעורך אלון ארביב ס"ט בדוא"ל: 4136465@gmail.com

כתם פז - ביאורים לפרשה

מה נשתנה?

בעיר ברלין שבגרמניה היה רב חשוב הג"ר צבי הירש לוויין. הוא היה מיוחד עם מושל העיר וזה ביקש להתארח אצלו בחג הסוכות. המושל הופיע בליל החג בבית הרב ונדהם לראות את בני הבית עוזבים את בתם החם, יורדים אל סוכה קטנה בחצר ואוכלים בין כתליה הרעועים. בסוף הסעודה, ביקש המושל לשאול שאלה: יודע אני כי בליל הסדר שואלים הילדים: 'מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות'. אך אני מתפלל שהם לא שואלים כך הלילה הזה? מה יותר משונה ומוזר מהחג הנוכחי?

לצערי, השיב לו הרב, התשובה פשוטה: הילדים יודעים כי החיים שלנו בגלות הם רעועים. פעם אנו כאן ופעם מגורשים למקום אחר. פעם אנו חיים בבית עשיר ופעם צריכים לברוח לסוכה דלה וצרה. לכן אין להם תמיהה על הירידה לסוכה. בפסח, לעומת זאת, אנו יושבים בפאר ועושר, כמו בני מלכים שיצאו לחירות - ולכן הילדים תמהים: אבא, מה נשתנה הלילה הזה?

אורחי החג

הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב משתדל בימי החג הסוכות לאכול עם כל הארחי פרחי, מאזין לדבריהם ומשמיע באוזניהם את דברי-תורתו. היו האנשים תמהים על מנהגו זה. וכי אין הוא יכול למצוא לו חברותא הולמת יותר? פעם שאלוהו לטעם הדבר. השיב רבי לוי-יצחק על דרך הצחות: לעתיד לבוא, כשיזמינו את כל הצדיקים לסוכת עורו של לוייתן, ארצה גם אני, כמובן, להיכנס לאותה סוכה. ואולם שומרי-הפתח ודאי יעכבו אותי ויאמרו בכעס: חוצפה שכזאת! איך אדם שכמותך מעז להידחק בין צדיקים וגדולי עולם?! אוכל להשיב על כך: גם אנוכי הזמנתי לסוכתי אנשים פשוטים, וכלל לא התביישתי בהם.

תדבק לשוני

רבו וקרובו של בעל חת"ס סופר, היה מהדר אחרי ארבעת המינים מארץ ישראל דווקא. והיה דורש את הפסוק **תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי** - אעלה ראשי תיבות: אתרוג, ערבה, לולב, הדס. שכולם צריכים להיות מארץ ישראל ואם לא - תדבק לשוני לחכי.

כחרס הנשבר

כ"ק אדמו"ר מטריסק נשתתה פעם שעה ארוכה על מפתן הסוכה, חסידיו שליווהו עמדו דוממים ותוהים, עד שפתח פיו ואמר: **משנתקרבתי לסוכה התחלתי מהרהר - הן אמרתי בתפילת ימים נוראים שהאדם מושל כחרס הנשבר, ואיך רשאי אני להיכנס לסוכה, הרי אסור להכניס בה כלי חרס? אולם נזכרתי במאמר חז"ל: כלי חרס אין להם תקנה אלא בשבירה, ולפיכך שברתי לבבי לפני אלוקי, אשר לב נדכא ונשבר לא יבזה** - ונכנס לפנים לסוכה.

השמחה תחייך

מובא בשם הג"ר רפאל שמשון הירש שראש-השנה, שהוא יום של תחנונים ושבירת הלב, נקבע בתורה ליום אחד. גם יום-הכיפורים, שהוא יום של תענית וסליחה ומחילה, נקבע ליום אחד. אבל סוכות, שהוא זמן שמחתנו, אמרה התורה כי יש לחוג אותו שבעה ימים. רצון הבורא שישמחנו יהיו בשמחה.

עטרת פז - עאמר עורר

סמלי חג סוכות היא בניית הסוכה על תכולתה, ורכישת ד' מינים, ונוסף על זה מצווה אותנו תוה"ק מצווה מיוחדת שהיא מצוות השמחה, ולא הסתפקה במראה מקום אחד על ציווה ג' פעמים את מצוות השמחה, וזקוקים אנו לשאלה מדוע עם שאר המצוות החשובות שהם הסוכה וד' המינים צריכים אנו לשמוח, בשונה משאר החגים שאנו מקיימים ואין תוספת חיוב של שמחה.

נקדים שבחג נפלא זה הסוכה הופכת את דירת הקבע שכה נשענים עליה בכל ימות השנה, וחז"ל בסוכה (ב). אמרה תורה: כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי, וכאן מצווים אנו שבדירת הארעי לאכול לשתות לטייל ולישון. מאידך מדובר בדירה ארעית, שאין בה את נוחות הבית, האקלים לא הכי נוח כבית, ישנם רעשים, אין הסוכה רחבה ונוחה כביתנו, והתורה מצווה אותנו ושמחת בחגך, היינו לשמוח במה שקיים כעת, היא הסוכה, הגם שזה אינו המקום הכי נוח, תלמד שהשמחה אינה תלויה רק ב'איזור הנוחות' אלא להיות שמח במה שקיים.

יש לזכור שהשמחה אינה תלויה בגורמים חיצוניים אלא במה שנמצא בלב ובראש, אם אתה יודע שה' צלך על יד ימינך, אם אתה יודע להודות על הטוב מקיף אותך, אינך צריך אלא דירת ארעי ודי והותר, ואתה יכול לשמוח שמחה עצומה, וכאן התורה מלמד אותנו שיעור בשמחה שתשרה השמחה לכל השנה כולה. שהאדם משתחרר מהכבלים החיצוניים ומשחררים את הלחץ והמתח, והמועקה הבלתי פוסקת סביב ענייני הפרנסה וכו', הוא הופך להיות שמח ומאושר, ויכול להשקיע בתחומים הגורמים אושר ושמחה אמיתית, התפתחות רוחנית בחן וחסד, וגם להגיע לאושר ועושר.

ולכן התורה ציוותה אותנו גם בנטילת ד' המינים, הגם שלכאורה מדובר בסדר מינים שאינם מהדברים הנעלים בטבע, אלא יש לשמוח במה שציוותה תורתנו **'לקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל'**.

ולכן, אם יודעים לשמוח במה שקיים כעת, נוכל אולי לחוש 'עשירים' בחלק הנפלא שה' נתן לנו, ויחד עם זה לשמוח בדברים הפשוטים, בהדר יופיו של האתרוג, וריח ההדסים, רעננות הערבה, והדבר הנעלה לראות ברוממות הלולב, ובזה נזכה לשמחה האמתית במה שקיים במציאות העכשווית ולחשוב ולזכות שימי השגרה שכל ימי השנה יכולים להתעלות דווקא בזכות ימי הסוכות, הסוכה וד' המינים ומעל כולם השמחה.

שבת שלום ונח שמחה, העורך

העלון יוצא באדיבות הרבה של משפחת גניש הי"ו
להצלחתם ולרפואתם ולחיי משפחתם
אורך ימים ושנות חיים, אכ"ר

הליכות מלכי – הלכות שעת תורה

ליל שמיני עצרת אומרים מזמור למנצח על השמינית, הוא יום שמיני עצרת.

ליל שמחת תורה אומר בתפלתו את יום (השבת הזה ואת יום) שמיני חג עצרת הזה. ואם טעה ואמר את יום חג הסוכות הזה, בין בליל שמחת תורה בין ביומו, בין בארץ בין בחוץ לארץ, לא יצא ידי חובת התפלה, כי שמיני עצרת חג בפני עצמו הוא.

אם נזכר באמצע ברכת רצה, יחזור לברכת אתה בחרתנו. והוא הדין אם נזכר אחר כך בברכת שים שלום, או אפילו באמצע א'להי נצור, חוזר לאתה בחרתנו, ואם עקר רגליו, חוזר לראש התפלה, טוב שיתנה ויאמר: אם אני חייב לחזור ולהתפלל, הריני חוזר ומתפלל כדת, ואם איני חייב לחזור ולהתפלל, תהיה תפילתי זו תפלת נדבה.

יש להמתין מלקדש בליל שמיני עצרת עד הלילה, ואף על פי שבכל שבת ויום טוב יכול לקבל תוספת שבת ויום טוב מבעוד יום, בשמיני עצרת אין לקדש ולאכול מבעוד יום, כדי שלא להיכנס בספק אסור תורה. ולכן לא יקדש ולא יאכל בליל שמיני עצרת עד שתחשך ויצאו ג' כוכבים, כי אם יקדש ויאכל מבעוד יום, יצטרך לאכול בסוכה.

בליל שמיני עצרת שהוא יום שמחת תורה בארץ ישראל, שבו ביום מסיימים קריאת התורה בפרשת וזאת הברכה, מתפלל השליח צבור תפלת ערבית בניגון יפה בשמחה ובטוב לבב.

אחר התפלה מנהג ישראל להקיף שבע הקפות את התיבה, כשספר תורה מונח עליה, ובספרי תורה בידיהם. וכן נוהגים ביום שמחת תורה אחר התפלות. וששים ושמונים בשירות ותשבחות בשמחת התורה, בריקודים ובמחזאות כפים, ואפילו אם חל בשבת מותר. ואף על פי ששינוי במשנה (ביצה לו:) אין מוקדים ולא מטפחים (כף אל כף במחזאות כפים) ביום טוב קל וחומר בשבת, ואמרו בגמרא שם, שהוא משום גזרה שמא יתקן כלי שיר, אף על פי כן ביום שמחת תורה התירו חכמים ריקוד ומחזאות כפים לכבוד התורה. ומצוה נמי איכא.

בשמחת תורה אסור לקשקש בכוונה בפעמוני הרימונים של ספר התורה. שלא התירו חכמים לכבוד התורה אלא מחזאות כפים וריקוד, שהוא שבות קל, אבל להשמיע כלי שיר, שבנקל יכול לעשות מלאכה, במתיחת המיתרים דהוי מלאכה גמורה, שהוא מתקן כלי שיר, לא התירו חכמים כלל.

קודם ההקפות יניחו ספר תורה בתיבה, ויהיה עומד אצלו איש ירא שמים ואוחז בידו הספר תורה כל זמן ההקפות.

ביום שמיני עצרת, שהוא יום שמחת תורה, מוציאים מן ההיכל שלשה ספרי תורה. וקוראים בספר תורה הראשון בפרשת וזאת הברכה, ונוהגים להעלות לספר תורה את כל הקהל, לכבודה של תורה, וחוזר החזן לקרוא ולאשר אמר לעולים הנוספים.

מותר להעלות שני כהנים, או שלשה בזה אחר זה, אחד לחתן תורה, ואחד לחתן בראשית, ואחד למפטיר. והוא הדין לשלשה לויים בזה אחר זה, שכל שיש קדיש מפסיק בינתיים מותר להעלותם בזה אחר זה.

אם אין בבית הכנסת אלא כהן אחד, וזכה בעליית חתן תורה, רשאי לעלות גם לעליית כהן, וגם לחתן תורה. והוא הדין ללוי.

(הלכות מלוקטות מספר ילקוט יוסף)

קומי אורי – סיפור לשבת קודש

חג הסוכות הלך והתקרב, ובכל העיר ברדיצ'וב אין אתרוג לצדיק, הרה"ק רבי לוי יצחק, ואין אתרוג אף לאחד מיהודי העיר.

עצוב רבי לוי יצחק וככל שמתקרבים ימי החג, מעמיק צערו. שליחים נפוצו בכל הסביבה. ביקרו בכל השווקים, חיזרו על כל בתי היהודים באיזור, ארבו בדרכים, אולי ייתקלו ביהודי הנושא עימו אתרוג לחג הסוכות, לבסוף המאמצים נשאו פרי. נמצא יהודי שהיה בדרכו לביתו, ובידו, ממש לא ייאמן: אתרוג מהודר. ולא זו בלבד, ברשותו של היהודי גם לולב, הדסים וערבות.

מי היה מעלה על דעתו מציאה מושלמת ונפלאה כזו?

בשמחה גדולה ביקשו השליחים מהיהודי למכור להם את האתרוג. הציעו לו מחיר גבוה ומפתה. אולם היהודי מסרב. האתרוג אינו למכירה. שלי הוא. גם הוא יהודי המחוייב בנטילת ארבעת-המינים.

לא הועילו הפצרות ותחנונים. השליחים ניסו לבקשו שיואיל לפחות להתעכב בברדיצ'וב ולשהות עימם בימי חג הסוכות, כדי שיוכלו גם בני העיר לברך ולצאת ידי- חובת המצווה בזכות האתרוג היחיד שבידו.

היהודי לא ניאות. מתגעגע הוא אל אשתו ואל ילדיו. זה זמן רב שנעדר מביתו ובדעתו לחגוג בחיק משפחתו. אך בני ברדיצ'וב לא ויתרו. במאמץ שיכנוע אחרון התחננו בפניו: לכל הפחות ייכנס נא אל הצדיק רבי לוי-יצחק. לזאת נענה היהודי.

זכות גדולה נפלה בחלקך, ניסה הרבי לשכנעו.

כל הקהילה הגדולה תוכל בזכותך לקיים את המצווה החשובה. אך היהודי בשלו: ברצונו לשוב לביתו ולעשות את החג במחיצת בני- משפחתו.

כשראה הצדיק שדבר לא יזיזו מדעתו אמר לו: אם תשאר כאן לחג הסוכות, אני מבטיח לך שתהיה איתי במחיצתי בגן-עדן.

להבטחה שכזו אי-אפשר לסרב. הבטחה מפורשת להיות בגן- עדן יחד עם הצדיק רבי לוי-יצחק! היהודי נענה לעיסקא ונשאר בעיר.

אחרי תפילת ערבית, בלילו הראשון של החג, סר היהודי האורח לעבר הסוכה הצמודה לאכסניה בה השתכן. הוא היה במצב-רוח מרומם מאוד. הפתעה מאוד לא נעימה ציפתה לו. בנימוס אך בתקיפות הסביר לו מארחו, כי הכול הוא יכול לתת לו, רק לא לשבת בסוכה. היהודי נדהם.

מה זאת אומרת?! תמה, אני רוצה לקיים את מצוות סוכה. אך המארח בשלו: אין הוא יכול לאפשר לו את הכניסה לסוכה.

מיואש ומבולבל כיוון פעמיו לעבר בית הצדיק. האם כך משלמים לי בעבור הטובה שעשיתי?! קבל. נערתני לבקשתכם ונשארתי כאן, במקום זר, במשך כל ימי החג במקום בללות בנעימים עם משפחתי, על-מנת לזכותכם במצווה, ואתם מונעים ממני מצווה חשובה לא פחות, מצוות ישיבה בסוכה!?

זהו הדין, מרגיעו הרבי. אם אין אתרוג - אין מברכים עליו. אם אין סוכה, פטורים גם מן החיוב לשבת בה.

"רבי", זעק האיש בעיניים דומעות, אנא רחם עלי ותן לי לשבת בסוכה. אני מוכן לתת את כל הוני כדי לא להפסיד את המצווה.

אם תוותר על ההבטחה שנתתי לך, בדבר חלקך בגן-עדן, אתן לך מיד לשבת בסוכה, אמר הצדיק בקול שלוו ומתון.

היהודי האורח קפא על עמדו כשהוא נבוך. מלחמה פנימית קשה התלקחה בליבו. האם יוותר על ההבטחה הנפלאה רק כדי לקיים מצוות סוכה? ואולי כדאי לשלם את המחיר הגבוה, לוותר על הסוכה, כדי לזכות בגן-עדן?

והוא החליט. "רבי", אמר בקול בוטח ונחוש.

אני מוותר על הבטחתך. מה בצע לי בגן-עדן אם איני יכול להיות כיהודי ולקיים את מצוות סוכה ככל עמנו בני- ישראל. אנא הנח לי לקיים את מצוות סוכה!

חיוך לבבי זרח על פניו של הרבי. הנך מוזמן לסעוד עמנו בסוכה.

ועכשיו אני שב ומבטיחך: מקומך בגן-עדן שמור לך, עמי במחיצתי. לא רציתי שתזכה בגן-עדן רק בזכות חושך המסחרי. רציתי שתהיה ראוי לכך. ועכשיו, כשהוכחת מסירות-נפש על קיום מצווה, אתה ראוי באמת להיות עמי במחיצתי בגן-עדן!

לע"נ הרה"ק רבי עמוס כמוס חיים גואטה בן פורטונה זי"ע
לע"נ דודי רבי טל כהן בן פורטונה ז"ל
לע"נ ה"ה רחמים (רחמין) גניש בן חותה ז"ל
לע"נ מרת אושרית ברדה ז"ל בת ירדנה שתחי'
לע"נ מרת דוריס לוי בת סוזט ז"ל